

25. van *tweehonderd dertien duizend gulden* (f 213 000), tot aanvulling van onderafdeeling 106 » Voorschotten op traktement of andere inkomsten»;

26. van *eenhonderd veertien duizend gulden* (f 114 000), tot aanvulling van onderafdeeling 117 » Materieel der zeemacht».

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Koloniën.

[234. 4.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De aangeboden wetsontwerpen strekken tot bekrachtiging van de credieten welke door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zijn geopend boven de Indische begrootingen voor 1881 en 1882.

Ofschoon de bezwaren niet ongegrond achtende welke in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 11 October 1883 werden aangevoerd tegen het openen van credieten door den Gouverneur-Generaal boven de Indische begrooting, meent de ondergeteekende nochtans het bij die gelegenheid verworpen wetsontwerp andermaal ter goedkeuring aan de Vertegenwoordiging te moeten aanbieden. Het komt hem niet wenschelijk voor met de bijwerking der begrootingen van volgende jaren voort te gaan en den dienst van 1881 ongeregeld te laten. Bovendien vindt hij vrijmoedigheid tot het opnieuw aanbieden van de verworpen wetsvoordracht in de omstandigheid, dat door hem, in aansluiting aan hetgeen in de Tweede Kamer werd in het midden gebracht tegen de wijze waarop tot nog toe de wettelijke bepalingen omtrent credietopeningen werden nageleefd, de noodige maatregelen zijn genomen om hieraan voor het vervolg een einde te maken. Het zij den ondergeteekende vergund kortelijk uiteen te zetten, hoe naar zijne overtuiging behoort te worden gehandeld, wanneer de bij de oorspronkelijke begrooting toegestane sommen ontoereikend blijken.

Credietopeningen welke geen andere strekking hebben dan om ter gemoetkoming aan art. 27 der comptabiliteitswet (hetwelk zegt, dat uitgaven boven de begrooting niet mogen plaats hebben) het bij de begrooting toegestane bedrag te verhoogen, indien dit bleek te laag te zijn ten gevolge van minder juiste ramingen of ten gevolge van misrekening of van bijzondere omstandigheden, kunnen en moeten in den vervolge achterwege blijven. Behoudens de straks te vermelden uitzondering zal slechts in het uitzonderend geval der zaak zeldzame geval, dat onverwijld een maatregel moet genomen worden die uitgaven na zich sleept waarop bij de begrooting niet gerekend is, en wanneer zelfs door eene telegraphische aanvraag tot verhoogen van de begrooting de benodigde gelden niet tijdig genoeg beschikbaar zouden kunnen worden gesteld, tot het openen van een crediet — en wel *vóór het nemen van den bedoelden maatregel* — kunnen worden overgegaan. Is er echter van zoodanige dringend noodige maatregelen geen sprake, en is alleen gebleken dat eene onderafdeeling der begrooting onvoldoende is om daaruit alle te verwachten uitgaven te bestrijden en dat het niet mogelijk is de uitgaven door bijzondere maatregelen binnen de grenzen der begrooting te beperken, dan moet dadelijk eene verhoogen bij de wet worden aangevraagd.

De verhoogen zal derhalve in de meeste gevallen slechts betrekking kunnen hebben op uitgaven welke de Regeering niet in hare hand heeft, bijvoorbeeld pensioenen, getuigengelden, kosten van onderhoud van gevangenen, premien voor het dood van schadelijk gedierte, of op zoodanige welke de Regeering, hoezeer zij ze in hare hand heeft, niet kan nalaten zonder 'slands belang bepaaldelijk te benadeelen. Ook omdat het geval zich niet dan zelden zal voordoen dat laatstbedoelde uitgaven niet uitgesteld kunnen worden zonder bepaalde benadeeling van 'slands belang, zullen de aanvragen om verhoogen

minder talrijk moeten zijn dan tot heden de credietopeningen waren. De aanvragen om verhoogen der begrooting zullen in den regel moeten worden ingediend in het jaar zelf, waarvoor de begrooting, welke verhoogen het geldt, werd vastgesteld. Bij de tegenwoordige inrichting der boekhouding en bij voldoende zorg en activiteit aan de zijde der departementen van algemeen bestuur zal het mogelijk blijken om vóór 1 September van het begrootingjaar met voldoende zekerheid te beoordeelen, of het bij de begrooting toegestane geld voldoende is tot bestrijding der reeds gedane en nog te voorzien uitgaven en om daarover aan de Indische Regeering rapport uit te brengen. Eerst in het jaar volgende op dat waarop de begrooting betrekking heeft, zullen echter de *juiste* cijfers der uitgaven bekend worden, maar dan bestaat de gelegenheid om eene nadere verhoogen aan te vragen, welke aanvraag in den regel vóór 1 Juli zal moeten zijn ingediend. Wel zal het een enkele maal kunnen geschieden, dat sommige uitgaven eerst op het einde van laatstbedoeld jaar en derhalve kort vóór de sluiting van den dienst zullen blijken het bij de begrooting vastgestelde bedrag te overschrijden, zoodat het allicht te laat zal wezen om alsnog eene verhoogen van de begrooting aan te vragen, en derhalve tot eene credietopening zal moeten worden overgegaan. Het spreekt echter vanzelf dat wanneer op de aangegeven wijze wordt gehandeld, deze soort van credietopeningen tot de uitzonderingen moeten behooren en in ieder geval over betrekkelijk slechts onbeduidende bedragen zullen loopen.

In dezen geest zijn door den ondergeteekende aan den Gouverneur-Generaal stellige voorschriften gegeven, terwijl hem is opgedragen aan elke binnen het jaar, waarover de begrooting is vastgesteld, plaats hebbende credietopening of aanvraag tot verhoogen van de begrooting het onderzoek te doen voorafgaan, op welke wijze kan worden gewaakt dat het eindcijfer der begrooting niet ongunstiger worde, bijvoorbeeld door beperking van uitgaven voor een ander onderwerp toegestaan. De ondergeteekende vertrouwt, dat deze voorschriften het gewenschte gevolg zullen hebben en dat de Regeering niet andermaal zal worden geroepen om aan de Vertegenwoordiging de bekrachtiging voor te stellen van credieten welke geopend werden overeenkomstig de letter der comptabiliteitswet, maar zonder dat men zich voldoende rekenschap gaf van den geest dier wet.

In de volgende opgaven wordt aangegeven welke posten uit de boven de begrootingen van 1881 en 1882 geopende credieten zijn aangevuld en aan welke oorzaken de tekorten moeten worden toegeschreven waarin door die aanvulling is voorzien.

Wat de posten betreft welke betrekking hebben op eerstbedoelde credieten, zij opgemerkt, dat de toelichting, in het algemeen gelijklopend aan die welke bij het door de Kamer verworpen wetsontwerp werd aangeboden, is aangevuld met de opmerkingen waartoe het Verslag der Kamer (gedrukte stukken 1883—1884, 36, n°. 1) heeft aanleiding gegeven.

Credieten geopend boven de begrooting voor 1881 (ten gezamenlijken bedrage van f 5 174 870).

1. *Onderafdeeling 17.* Onderhoud van gevangenen, kettinggangers en bannelingen, f 412 143.

De voortdurende stijging van het aantal gevangenen is oorzaak dat de uitgaven, die in 1876 en 1877 omstreeks f 1 900 000 bedroegen, in de vier volgende jaren telkens met meer dan f 100 000 zijn toegenomen, zoodat het voor 1881 toegestaan bedrag van f 1 940 000, dat gegrond was op de gemiddelde uitkomsten van 1876—1878, met f 416 430 is overschreden, waarvan f 4287 konden gevonden worden door vermindering van andere artikelen van dezelfde onderafdeeling en door overschrijving uit den post van onvoorzien uitgaven.

Op bladz. 11 der Memoria van Toelichting tot de nieuwe begrooting voor 1884 is medegedeeld op welke wijze de ondergeteekende zich voorstelt de voortdurende vernieering dezer uitgaven te kunnen tegengaan

2. *Onderafdeeling 23.* Verlies wegens wissels op het Departement van Koloniën, f 50 000.

Hiervoor werd bij de begrooting eene som van f 200 000

geraamd, in het vertrouwen dat met eene wisseltrekking van 25 millioen zou kunnen worden volstaan. Het Indisch bestuur heeft echter ten behoeve van den dienst van 1881 voor een bedrag van f 29 935 343 aan wissels moeten afgeven, wat hoofdzakelijk te wijten is aan den ruimen koffie-oogst en aan de hooge uitgaven tot bestrijding van de veepest. In het daardoor op den post van wisselverlies ontstaan tekort van f 53 540 kon gedeeltelijk voorzien worden door overschrijving uit andere artikelen van deze onderafdeeling.

3. *Onderafdeeling 25.* Uitgaven voor geheim toezicht, f 5000.

Deze uitgaven, die uitsluitend strekten tot toegang van den sluikhandel in opium, bedroegen in 1881 f 48 600, tegen f 47 800 in 1880 en f 38 400 in 1879. Toen de begroting van 1881 werd opgemaakt, was voor elk van de twee laatstgenoemde jaren nog slechts f 30 000 beschikbaar gesteld, en op grond daarvan werd ook voor 1881 op dat bedrag gerekend. Van de f 18 600 die te kort kwamen, konden echter f 13 600 gevonden worden door overschrijving uit andere artikelen van dezelfde onderafdeeling en uit den post van onvoorziene uitgaven.

4. *Onderafdeeling 29.* Aanslag en invordering van belastingen, f 38 000.

Aan collecteloon is ten gevolge van de hogere opbrengst van sommige dezer belastingen bijna f 12 000 meer betaald dan geraamd was, terwijl de andere kosten van aanslag en invordering de begroting met ruim f 26 000 zijn te boven gegaan. Onbekendheid met de uitkomsten van de onmiddellijk voorafgaande jaren is oorzaak dat voor laatstbeloofde uitgaven (in 1881 slechts f 1200 hooger dan in 1880) niet een aan de behoefte meer geëvenredigd cijfer is uitgetrokken, zooals voor 1883 heeft plaats gehad.

5. *Onderafdeeling 30.* Burgerlijke non-activiteitstraktementen en wachtgeld, f 65 000.

Ten laste van dezen post zijn uitgegeven in 1878 f 220 000, in 1879 f 202 000, in 1880 f 226 000 en in 1881 f 285 000. De ontoereikendheid van het voor laatstgenoemd jaar op grond der gemiddelde uitkomsten van 1876-1878 toegestaan crediet van f 220 000 moet dus aan den wisselvalligen aard der uitgaaf worden toegeschreven.

Burgerlijke pensioenen, f 120 000.

Militairen pensioenen en gagementen, f 242 000.

Pensioenen en onderstanden aan inlandsche ambtenaren f 113 000.

Pensioenen en onderstanden aan weduwen en weezen, f 29 000.

Voor deze onderwerpen werd op grond van de stijging tot dusver waargenomen, circa f 62 000 meer geraamd dan in 1878 was uitgegeven. (Van latere uitkomsten droeg men tijdens de samenstelling van de begroting nog geen kennis.) De vermeerdering was in de volgende jaren echter veel grooter dan vroeger; vandaar dat niettegenstaande de uitgaven in 1881 slechts met f 160 000 zijn toegenomen, de raming eene aanvulling vereischte van f 504 000.

6. *Onderafdeeling 36.* Bureel- en lokaalbehoeften voor het Europeesch bestuur, f 39 000.

Aanleiding tot dit tekort gaf de aanvulling, welke de indemniteiten voor schrijffloonen in 1881 weder hebben moeten ondergaan. Ofschoon die aanvulling reeds herhaaldelijk had plaats gehad, werd er bij de begroting niet op gerekend, omdat eene nieuwe regeling van de indemniteiten in overweging was en omdat men destijds geen hooger cijfer meende te kunnen voordragen, zoolang niet het onderzoek was afgelopen, dat de Indische Regeering naar de werkelijke behoefte heeft doen instellen. Dientengevolge was er eene verhooging noodig van f 39 000, niettegenstaande in 1881 nog minder werd uitgegeven dan in 1880. Opdat de Gouverneur-Generaal in het volgende jaar voor die uitgaven niet andermaal een crediet zou behoeven te openen, is de raming voor 1883 met f 31 000 verhoogd.

7. *Onderafdeeling 40.* Verschillende uitgaven ten behoeve van de gewestelijke politie-vaartuigen, f 69 500.

Deze overschrijding is voornamelijk veroorzaakt door den dringend noodig geachten aankoop van een stoomjacht en een steamlaunch voor de Westerafdeeling van Borneo, van een stoombarkas voor Sumatra's Oostkust en van zeilsloepen voor Riouw en Madura, waarop bij de begroting niet was gerekend.

Tot de meerdere uitgaaf heeft ook bijgedragen de noodzakelijkheid om in Januari en Februari — toen voor Riouw geen gouvernementen-stoomer beschikbaar was — voor dat gewest een particulier stoomvaartuig te huren.

8. *Onderafdeeling 43.* Onteigening en opruiming van eenige perceelen in de kampong 16 Ilir ter hoofdplaats Palembang, f 121 830.

Tot de onteigening van deze perceelen is besloten, omdat zij noodig waren tot verbredening van den door genoemde kampong loopenden grooten of passerweg, alsmede tot regelmatige bebouwing van de ten noordwesten van dien weg gelegen wijk en tot aanleg van een nieuwen weg achter die wijk. De openbare verkoop van de onteigende perceelen en daarop staande gebouwen heeft f 98 678 opgebracht, zoodat de onteigening — in het belang van de openbare orde en veiligheid dringend gevorderd — den lande in werkelijkheid slechts op f 23 152 is te staan gekomen.

De Indische Regeering had zich aanvankelijk gevleid de uitgaven te kunnen bestrijden uit den post voor onvoorziene behoeften, en ze daarop dan ook reeds aangewezen, maar zij heeft zich later verplicht gezien om dien post weder van de bedoelde uitgaven te ontlasten, ten einde op de bij art. 5 der comptabiliteitswet voorgeschreven wijze te kunnen voorzien in de aanvulling, welke andere posten voor uitgaven van wisselvalligen aard moesten ondergaan.

9. *Onderafdeeling 44.* Aankoop van benodigdheden voor den landbouw, f 89 500.

De raming werd bovendien met f 5920 verhoogd door overschrijving uit andere posten van de onderafdeeling. Het tekort, ad f 95 420, is veroorzaakt door den aankoop van het ploegvee, dat aan de door veeziekte en koortsen geteisterde bevolking van Bantam is verstrekt, onder verplichting om den kostenden prijs, verhoogd met 5 pct. voor transportkosten, in zes jaarlijksche termijnen terug te betalen.

Aanmoediging van de paarden- en veeteelt, f 44 000.

Ten laste van dezen post — uit anderen hoofde met f 9000 bezwaard — is eene som van f 50 000 als renteloos voorschot uitgekeerd aan de heeren Jhr. L. B. F. VON SPLINTER en A. D. T. T. en D. C. BOUTMY, ter ondersteuning van eene door hen in de Preanger-regentschappen op te richten paardenstoeterij, en zulks onder voorwaarde dat zij, te beginnen met het zesde jaar na ontvangst van dat voorschot, jaarlijks aan den lande 50 paarden voor het leger zouden leveren tegen den prijs van f 200 per stuk, totdat het voorschot geheel zou zijn aangezuiverd, en daarna gedurende 25 jaren jaarlijks 25 stuks tegen den maximum remonte-prijs.

Voor de richtige nakoming der voorwaarde, waaronder het renteloos voorschot voor de paardenstoeterij werd verstrekt, was solide persoonlijke borgtocht gesteld. Van de zijde der ondernemers en borgen is later echter minnelijke ontbinding der overeenkomst, na terugbetaling van het voorschot, verzocht, daar de pogingen tot oprichting der paardenstoeterij mislukt waren. In dat verzoek is door de Indische Regeering bewilligd.

10. *Onderafdeeling 45.* Traktementen van de collecteurs enz., f 14 300.

Uitgaven voor den aanslag en de invordering van de landelijke inkomsten, f 24 000.

Deze tekorten staan in verband met de hogere opbrengst der landrente.

Inkoop van papier voor gedrukte en schrijfbehoeften ten dienste van de collecteurs, f 770.

Deze overschrijding moet aan den wisselvalligen aard van de uitgaven worden toegeschreven.

Uitgaven in verband met de uitgifte van gronden in eigendom, huur of erfpacht, f 3300

De uitgaven bedroegen in 1879 f 10 200, in 1880 f 10 400 en in 1881 f 11 300. Deze cijfers doen zien, dat de raming van f 8000, waaraan de uitkomsten van vorige jaren ten grondslag lagen, niet meer aan de behoefte geëvenredigd was. Voor 1883 is dan ook op f 10 000 gerekend.

11. *Onderafdeeling 48.* Uitgaven voor eene nadere regeling van de waterquaestien bij de op contract met het Gouvernement werkende suikerfabrieken, f 1400.

De overschrijding is voornamelijk veroorzaakt door de vermeerdering, welke de reiskosten hebben ondergaan wegens de intrekking van de gouvernementspaardenposterij tusschen Cheribon en Soerabaija en tusschen Pasoeroean en Bezoeki, en voor een gering deel ook door de meerdere inkomsten van den hoofdingenieur van den waterstaat, die met de regeling van de waterquaestien belast was.

Het traktement van dien hoofdamtenaar is namelijk, ingevolge *Indisch Staatsblad* 1881, n°. 56, evenals dat van zijn ranggenooten, met ingang van 1 April 1881 van f 14 400 gebracht op f 18 000, met intrekking van de toelaag van f 3000, hem vroeger boven zijne bezoldiging toegekend.

Schadeloosstelling aan de bevolking wegens den afstand van grond voor den rietaanplant, f 135 570.

Voor het derde vijfjarig tijdperk is, ingevolge het bepaalde bij art. 6 der contracten, aan de bevolking een hooger bedrag voor arbeidsloon toegekend dan zij gedurende het tweele vijfjarig tijdvak heeft genoten. Omtrent de noodzakelijkheid van die verhooging, door de fabrikanten te restitueeren, moest vooraf een onderzoek worden ingesteld, waarvan de uitslag nog niet bekend was toen de begrooting ontworpen werd. Om die reden kon er bij de raming niet op gerekend worden.

Schadeloosstelling aan de bevolking wegens te late ontruiming van den grond, f 3075.

In verband met de te dezer zake door de fabrikanten gedane stortingen.

12. *Onderafdeeling 51.* Reis- en verblijfkosten van de ambtenaren bij het boschwezen, f 7840.

Deze uitgaven zijn tot dusver aanhoudend gestegen, zoodat reeds in 1879 meer besteed werd dan op grond van de gemiddelde uitkomsten van 1876—1878 voor 1881 werd geraamd. Tot het daardoor voor dat jaar ontstaan tekort van f 14 940 (gedeeltelijk door overschrijving uit den post van onvoorziene uitgaven gedekt) heeft ook bijgedragen de opheffing van de sub 11 vermelde paardenposterij.

Beplanting van terreinen, f 35 340.

De uitgaven waren veel hooger dan vroeger ten gevolge van de uitbreiding aan de djatibeplanting gegeven, en omdat in 1881 ook een aanvang is gemaakt met het beplanten van voormalige koffietuinen met snel opschietend boom- en struikgewas, ten einde ze voor de koffiecultuur weer geschikt te maken.

13. *Onderafdeeling 52.* Verschillende benooidgheden voor 's lands civiele pakhuizen, f 5000.

Het geldswaardig bedrag der verstrekkingen aan andere departementen van algemeen bestuur, waarmede de post is te goed geschreven, was niet zoo groot als dat waarop gerekend werd bij de begrooting.

14. *Onderafdeeling 54.* Transportkosten van burgerlijke gouvernements-passagiers, f 133 000.

Voor dit onderwerp werd in 1879 besteed f 530 000, in 1880 f 485 000 en in 1881 f 528 000. In 1878 waren de uitgaven nog veel hooger, maar aangezien in dat jaar

buitengewoon veel ambtenaren met verlof of pensioen naar Nederland gingen, werd het onnoodig geacht voor 1881 meer te ramen dan voor 1880 was toegestaan. Hierdoor laat het zich verklaren dat de uitgaven, ofschoon niet hooger dan het laatste driejarig gemiddelde cijfer, de raming met f 133 000 zijn te boven gegaan.

15. *Onderafdeeling 64.* Daggelden en transportkosten van burgerlijke geneeskundigen, f 68 000.

Aankoop van genees- en desinfectiemiddelen, f 72 000.

Voor de beide posten is de overschrijding het gevolg van de maatregelen tot beteugeling van de in 1881 in West-Java geheerscht hebbende epidemische ziekten.

Verpleging van burgerlijke personen in militaire ziekeninrichtingen, f 325 000.

Dit aanzienlijk tekort is hoofdzakelijk veroorzaakt door de opnemng in de militaire hospitalen van een groot aantal uit Atjeh geëvacueerde dwangarbeiders.

16. *Onderafdeeling 65.* Maatregelen tot voorkoming of beteugeling van besmettelijke ziekten onder het vee, f 300 000.

Ter voorziening in deze uitgaven, bij de begrooting voor Memorie geraamd, zijn reeds vroeger twee credieten geopen: één van f 200 000 in Januari 1881 en één van f 4 000 000 in April 1882.

Toen laatstgenoemd crediet aan de begrooting werd toegevoegd, was er reeds f 4 100 000 uitgegeven en werden de nog te doene betalingen op f 100 000 geschat. Het blijkt nu dat die schatting te laag was en dat de uitgaven in den verderen loop des jaars tot f 4 500 000 zijn gestegen. Bijgevolg was ook de opgaaf niet volledig, die nopens de werkelijke uitgaven over 1881 voorkomt op bladz. 120 van het jongste Koloniaal Verslag.

17. *Onderafdeeling 70.* Aanmaak en transport van zout, aankoop en vervoer van patjols, maten en andere behoeften, f 748 000.

Op dit artikel is een tekort ontstaan van f 757 000, waarvan slechts f 9000 konden gevonden worden door overschrijving uit den post van onvoorziene uitgaven. De meerdere uitgaaf voor ruim twee vijfden door eene hoogere opbrengst van den zoutverkoop vergoed, moet voornamelijk worden toegeschreven aan het vervoer van eene grootere hoeveelheid zout dan waarop bij de begrooting gerekend was. Ook de hoogere prijzen, bij het aangaan van sommige nieuwe contracten bij het transport bedongen, hebben tot de overschrijding bijge dragen.

Tot dekking van de meerdere uitgaven zou, ingevolge art. 27 van de comptabiliteitswet, geen credietopening noodig zijn geweest, wanneer — gelijk voor 1883 is geschied — de kosten van aanmaak en vervoer van zout in een afzonderlijken begrootingspost waren uitgetrokken.

18. *Onderafdeeling 76.* Werken tot beveiliging van Batavia tegen overstromingen, f 37 801.

De bezwaren ondervonden bij de ontruiming van de Chineesche graven, welke door het afleidingskanaal uit de Goenoeng Sahari-rivier worden doorsneden, zijn oorzaak geweest dat een der termijnen, waarop bij de begrooting van 1880 was gerekend, eerst in 1881 kon worden uitbetaald. Eene noodzakelijk gebleken verandering in het bouwplan van de sluis heeft bovendien tot uitgaven boven de aannemingssom geleid.

19. *Onderafdeeling 78.* Verschillende uitgaven voor de stoombaggermolens en modderschouwen, alsmede kosten van het wegvoeren der baggerspecie, f 31 401.

Het vervoer van de baggerspecie uit het havenkanaal te Samarang is nog gedurende de eerste helft van 1881 uitbested, om reden de uit Nederland ontboden sleepbooten — waarmede men het geheele jaar dacht te werken — niet voor 1 Juli in dienst gesteld konden worden. De meerdere uitgaven daarvan het gevolg, alsook de noodzakelijkheid om nog eene groote ijzeren klepschouw voor Samarang aan te schaffen en om het baggermaterieel te

Tagal te versterken, hebben geleid tot een tekort van f 59 326, waarin gedeeltelijk is voorzien door overschrijving uit andere artikelen van dezelfde onderafdeeling en uit den post van onvoorziene uitgaven.

20. *Onderafdeeling* 79. Aanschaffing, herstelling en onderhoud van materialen voor den algemeenen voorraad, f 24 100.

Wegens de toenemende behoefte aan teer en ontplofingsmiddelen. De aanzienlijke verhooging, uit dien hoofde, ook in 1879 en 1880 noodig, heeft er toe geleid om de raming voor 1883 f 20 000 hooger te stellen dan die van 1881.

21. *Onderafdeeling* 91. Kosten van het wapen der infanterie, f 246 000.

Dit tekort is ontstaan door het overcompleet dat in 1881 aanwezig, doch bij de raming niet voorzien was.

22. *Onderafdeeling* 98. Huis-, bureel en magazijnhuur en inhuur van gebouwen, f 84 000.

De meerdere uitgaven zijn veroorzaakt door de huishouding van de officieren bij de in Atjeh gedetacheerde veldbataljons. Voor die officieren waren gouvernementswoningen beschikbaar in huane vorige garnizoenen; vandaar dat op de indemniteiten niet werd gerekend bij de begrooting.

23. *Onderafdeeling* 99. Uitgaven voor den hospitaal-dienst, f 73 000.

In de militaire hospitalen zijn ten gevolge van de evacuatiën uit Atjeh meer zieken verpleegd dan waarop de raming der kosten van het bedieningspersoneel gebaseerd was. Ook zijn er, bij gebrek aan dwangarbeiders, meer vrije lieden in dienst genomen moeten worden. Aan deze omstandigheden is het te wijten dat de raming met f 97 520 is overschreden, waarvan f 24 520 zijn gevonden door vermindering van den tot dezelfde onderafdeeling behoorenden post voor den geneeskundigen dienst.

24. *Onderafdeeling* 102. Aambrenngelden en premiën bij engagement en reëngement, f 575 000.

Het aantal reëngementen, vooral van Europeanen, is in 1881 buitengewoon groot en boven verwachting geweest.

25. *Onderafdeeling* 106. Reis- en verblijfkosten, f 294 000. Voeding en transportmiddelen voor marcheerende troepen, f 38 000.

Vervoer van goederen, f 22 000.

Naar gelang van het intreden van meer normale toestanden bij het leger in het algemeen en in Atjeh in het bijzonder, zijn op den begrotingspost voor de bezetting van Atjeh geen andere uitgaven wegens vervoerkosten geaffecteerd dan die ter zake van het vervoer van en naar Atjeh, terwijl alle overige transportkosten, en dus ook die welke met de bezetting van Atjeh in verband stonden, ten laste van de drie bovenbedoelde artikelen zijn aangewezen.

Op die artikelen is dieneengevolge een tekort ontstaan van f 354 000, dat echter ruimschoots wordt opgewogen door het overschot op den post der bezetting van Atjeh.

Uitgaven voor de communicatievaartuigen, f 4000.

In de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo zijn uitgaven van dezen aard noodig gebleken, welke tijdens de samenstelling van de begrooting niet te voorzien waren.

Voeding en passagegelden van suppletietroepen en van naar Nederland vertrokken officieren en mindere militairen, f 36 000.

Er zijn meer uitgaven gedaan voor passage naar Nederland dan waarop bij de begrooting gerekend was.

26. *Onderafdeeling* 108. Voorschotten aan militaire landsdienaren, f 222 000.

Het gezamenlijk bedrag der voorschotten op traktement

en tot den aankoop van rijpaarden heeft in 1881 circa f 716 000 bedragen, waarvan in den loop van dat jaar f 266 000 is terugbetaald, zoodat op ultimo December nog f 450 000 onaangetuigd is gebleven.

Het toegestaan bedrag van f 225 000 (in de laatste jaren geturig overschreden en daarom ook voor 1883 tot f 390 000 verhoogd) moest derhalve met f 225 000 aangevuld worden, waarvan f 3000 zijn gevonden door overschrijving binnen de grenzen van de onderafdeeling.

27. *Onderafdeeling* 118. Aanbouw, uitrusting en onderhoud van schepen, f 173 000.

Bij de samenstelling der begrooting is men van de verwachting uitgegaan, dat de gunstige wending, welke de zaken op Atjeh genomen hadden, tot eene aanzienlijke vermindering van deze uitgaven zou leiden, zoodat de raming van 1880, ad f 650 000, voor 1881 werd behouden, niettegenstaande de behoefte in vorige jaren bijna dubbel zoo groot was. Het blijkt nu dat die verwachting zich niet ten volle heeft verwezenlijkt, daar de uitgaven, ofschoon in 1880 reeds f 116 000 minder dan in 1879 en in 1881 opnieuw met f 138 000 afgenomen, het geraamde bedrag toch nog met f 297 000 hebben overschreden. Hier van zijn f 124 000 gevonden door vermindering van andere posten van dezelfde onderafdeeling.

Credieten geopend boven de begrooting voor 1882 (ten gezamenlijken bedrage van f 4 182 147).

1. *Onderafdeeling* 5. Telegrammen langs internationale lijnen overgebracht, aankondigingen in bijzondere nieuwsbladen, vertaal- en drukwerk, en briefwisseling met het buitenland, f 7000.

Ten laste van dezen post zijn uitgegeven:

voor telegrammen en aankondigingen.	f 20 898
» vertaal- en drukwerk	7 676
wegens briefwisseling met het buitenland	10 376

Totaal f 38 950

De raming van f 30 000, waarmede men op grond van eene voorloopige — later evenwel onvolledig gebleken — opgaaf der uitkomsten van 1880 dacht te kunnen volstaan, is derhalve met f 8950 overschreden, waarvan f 1950 konden gevonden worden door overschrijving uit andere artikelen van dezelfde onderafdeeling en uit den post van onvoorziene uitgaven.

2. *Onderafdeeling* 13. Daggelden van gecommiteerden, salaris van translateurs, onderhoud en reiskosten van getuigen, proceskosten en onkosten gedurende het gerechtelijk onderzoek, f 41 000.

Hiervoor werd op grond der gemiddelde resultaten van 1877—1879 eene som van f 290 000 toegestaan. De werkelijke uitgaven bedroegen echter f 351 000 tegen f 345 000 in elk van de jaren 1881 en 1880. Het tekort van f 61 000 is voor omstreeks één derde door overschrijving uit den post van onvoorziene uitgaven gedekt kunnen worden.

3. *Onderafdeeling* 16. Onderhoud van gevangenen, kettinggangers en bannelingen, f 193 427.

De werkelijke uitgaven, die in 1880 f 2 255 000 en in 1881 f 2 356 000 bedroegen, zijn in 1882 tot f 2 193 000 gedaald, niettegenstaande in dat jaar op den post ook zijn aangewezen de onderhoudskosten van de gevangenen in Atjeh, welke vroeger ten laste van de oorlogsbegrooting werden gebracht. De ontoereikendheid van het voor 1882 op grond der gemiddelde resultaten van 1877—1879 toegestaan crediet van 2 miljoen moet dus hieraan worden toegeschreven, dat men tijdens de samenstelling der begrooting nog geen kennis droeg van de stijging, welke de uitgaven in 1880 en 1881 hebben ondergaan.

4. *Onderafdeeling* 21. Aanslag in- en invordering

Bekrachtiging van credieten geopend boven de Indische begrootingen voor 1881 en 1882.

van belastingen, alsmede toezicht op de heffing en verantwoording en op de kas en vendu-administratiën, f 29 500.

De raming van f 200 000, die nagenoeg overeenkwam met de uitgaven in 1879, is door deze aanvulling op f 229 500 gebracht, waarvan f 295 ongebruikt zijn gebleven. Er werd betaald:

a. aan traktementen en toelagen	f 140 130
b. aan tegemoetkomingen voor het verrichten van werkzaamheden in het belang van den aanslag in de personeele belasting en het patentrecht	12 130
c. voor drukwerk, advertentiekosten, enz.	4 881
d. voor kosten van schatting, presentiegelden, enz.	41 079
e. voor reiskosten.	30 985

Het tekort is voornamelijk veroorzaakt door de stijging van de onder *d* en *e* vermelde uitgaven.

Op blz. 162, 2de kolom, van het Koloniaal Verslag van 1883, zijn de maatregelen medegedeeld, welke tot beperking der schattingskosten zijn genomen.

5. *Onderafdeeling 22.* Transport van geld en andere uitgaven ten behoeve van 's lands kassen, f 26 500.

Hiervoor waren in 1878 f 138 000, in 1879 f 128 000, in 1880 f 112 000, in 1881 f 129 000 en in 1882 ruim f 151 000 noodig. De overschrijding van het voor laatstgenoemd jaar, op grond der gemiddelde uitkomsten van 1878—1880 toegestaan crediet van f 125 000, moet dus aan den wisselvalligen aard der uitgaven worden toegeschreven.

Verlies wegens wissels op het Departement van Koloniën, f 27 520.

Op de som van f 27 080 059, voor den dienst van 1882 aan wissels afgegeven, werd een verlies geleden van f 227 512, terwijl bij de begrooting, naar de gemiddelde resultaten van 1878—1880, was gerekend op een verlies van f 200 000.

6. *Onderafdeeling 28.* Aanslag in, en invordering van de verder onder het Departement van Financiën behorende belastingen, f 22 000.

Aan collecteleen is ten gevolge van de lagere opbrengst der bedrijfsbelasting f 10 000 minder betaald dan geraamd was. Daarentegen zijn de andere kosten van aanslag en invordering de raming met f 32 000 te boven gegaan. Onbekendheid met de resultaten van vorige jaren is oorzaak, dat voor laatstbedoelde uitgaven niet een aan de behoefte meer geëvenredigd bedrag is uitgetrokken, zooals voor het eerst bij de begrooting van 1883 is kunnen geschieden.

7. *Onderafdeeling 29.* Burgerlijke non-activiteitstraktementen, wachtgelden en onderstanden, f 23 000.
Burgerlijke pensioenen f 20 500.

Militaire pensioenen, gagementen en onderstanden, f 79 000.

Tot bestrijding van deze uitgaven werd op grond van de gemiddelde stijging in vorige jaren f 325 000 meer geraamd dan voor 1881 was toegestaan. Het blijkt nu dat die verhooging, hoe aanzienlijk ook, nog niet voldoende was, en dat wel niettegenstaande de uitgaven van 1881 op 1882 met slechts f 25 000 zijn toegenomen.

8. *Onderafdeeling 30.* Voorschotten op traktement en andere inkomsten, f 46 250.

De begrooting is met f 621 250 bezwaard gebleven wegens voorschotten, welke niet vóór het einde des jaars zijn aangezuiverd. Daarentegen werd er onder de middelen eene som van f 568 000 verantwoord wegens terugbetaling van voorschotten, vóór den aanvang van het dienstjaar verleend. Voor een en ander was als naar gewoonte op f 575 000 gerekend.

9. *Onderafdeeling 35.* Reis- en verblijfkosten van de ambtenaren van gewestelijk en plaatselijk bestuur, f 68 100.

Dit tekort is veroorzaakt:

1°. door de intrekking van de gouvernements-paardenposterij tusschen Bandong en Soerabaja, tusschen Pasoeroean en Bezoeki en tusschen Samarang en Ambarawa, alsmede van de binnenlandsche paardenposterij langs de binnenwegen van Pasoeroean en Probolinggo. Dientengevolge moesten de gouvernements-reizigers, die tot dusver het vrij gebruik van postpaarden hadden, daarvoor aan den annemer betalen. Tegenover de vermeerdering welke de reiskosten daardoor hebben ondergaan, staat echter eene aanzienlijke vermindering van de uitgaven voor de paardenposterijen;

2°. door de verhooging van het tarief voor reiskosten ten gevolge van de afschaffing van de heerenlieden ten behoeve van het vervoer van gouvernements-reizigers;

3°. doordien in 1882 voor het eerst op dezen post ook zijn aangewezen de kosten der dienstreezen van de ambtenaren in het gouvernement van Atjeh en onderhoorigheden en in de residentie Bali en Lombok.

Bureel- en lokaalbehoefte voor het Europeesch bestuur f 48 300.

Deze overschrijding is, behalve aan de kosten van het drukwerk voor de herziening van de heerenlieden, te wijten aan de suppletie der indemniteiten voor schrijfbehoefte.

Verschillende uitgaven ten behoeve van de politiedienaren, f 4800.

Buitengewone verstrekkingen uit den voorraad van het militair departement van wapenen, ammunitie enz., aan de gewapende politiedienaren en de districtspolitie in Atjeh zijn oorzaak van dit tekort.

Premiën voor het vatten van misdadigers en andere politieuitgaven, f 33 700.

De overschijding is voornamelijk het gevolg:

1°. van de meerdere uitgaven voor het opsporen van misdadigers;

2°. van de premiën voor het opbrengen van naar de Atjehers overgelopen militairen, en van andere — vroeger ten laste van de oorlogsbegrooting gekweten — politieuitgaven in Atjeh.

Uitgaven ter ontmoeting van de noodlijdende bevolking in de residentie Bantam, f 154 650.

Omtrent de maatregelen, met dat doel door de Indische Regeering genomen, wordt verwezen naar het vermelde op bladz. 173 van het Koloniaal Verslag van 1882.

10. *Onderafdeeling 44.* Uitgaven voor den aanslag en de invordering der landelijke inkomsten, f 44 400.

Ten gevolge van de hoogere opbrengst der landrente.

11. *Onderafdeeling 50.* Reis- en verblijfkosten van de ambtenaren bij het boschwezen, f 21 500.

De meerdere behoefte wordt, behalve aan de vele reizen, ook toegeschreven aan de intrekking van de gouvernements-postpaarden langs sommige trajecten en aan de verhooging van het tarief ten gevolge van de afschaffing der heerenlieden ten behoeve van het vervoer van gouvernements-reizigers.

Beplanting van terreinen f 26 500.

De overschrijding is voornamelijk veroorzaakt door eene betere exploitatie der djatiboschen, ten gevolge waarvan eenige buiten de grenzen van het geregeld beheer liggende boschen voor 's lands rekening gæveld en nieuwe terreinen met djati beplant werden. Ook heeft daartoe de omstandigheid bijgedragen, dat eenige uitbestede perceelen tegen eene billijke verhooging van den pachtschat door het technisch personeel van het boschwezen zijn gezuiverd. De

meerdere uitgaven, aan een en ander verbonden, zijn ruimschoots vergoed door de opbrengst van het verkochte hout en door de schadevergoedingen van de contractanten.

12. *Onderafdeeling 51.* Verschillende uitgaven ten dienste van 's lands civiele pakhuizen, f 122 000.

Het geldwaardig bedrag der verstrekkingen aan andere departementen van algemeen bestuur, waarmede de post is goedgeschreven, was niet zoo groot als dat waarop gerekend werd bij de begroting. Voorts zijn op dezen post, ter vereenvoudiging van de administratie, te beginnen met 1882, ook aangewezen de koelieloonen voor de werkzaamheden bij 's lands civiele pakhuizen, die tot dusver, naar gelang van de bestemming der goederen, over de verschillende begrotingsafdeelingen verdeeld werden. De meerdere uitgaven ten laste van de IVde begrotingsafdeeling zijn dus aan andere begrotingsafdeelingen ten goede gekomen.

13. *Onderafdeeling 53.* Transportkosten van burgerlijke gouvernementspassagiers uit en naar Nederland, f 61 800.

Voor dit onderwerp werd in 1882 f 501 800 uitgegeven, tegen f 528 000 in 1881 en f 485 000 in 1880. Bij de begroting werd naar de behoefte van 1877 op f 440 000 gerekend, omdat men meende dat de aanzienlijke stijging, welke de uitgaven in 1878 en 1879 hadden ondergaan, aan buitengewone omstandigheden moest worden toegeschreven.

Reis- en verblijfkosten in Indië, f 69 000.

De meerdere uitgaven zijn veroorzaakt door de intrekking van de gouvernementen-postpaarden langs enkele trajecten en door de verhooging van het tarief ten gevolge van de afschaffing der heerendiensten ten behoeve van het vervoer van gouvernementen-reizigers.

14. *Onderafdeeling 58.* Kosten van aankoop en verzending van voorwerpen en verdere uitgaven voor de koloniale tentoonstelling te Amsterdam, f 39 000.

Hiervoor werd in 1882 eene som van f 67 000 uitgegeven, waarvan f 28 000 konden worden bestreden uit den post van onvoorziene uitgaven.

15. *Onderafdeeling 63.* Verpleging van burgerlijke personen in militaire ziekeninrichtingen, f 176 000.

Dit tekort is ontstaan door de opnemings in de militaire hospitalen van een groot aantal uit Atjeh geëvacueerde dwangarbeiders.

16. *Onderafdeeling 64.* Maatregelen tot voorkoming of beëindiging van besmettelijke ziekten onder het vee, f 1 210 000.

Tot bestrijding van de veepest op Java werd in 1882 eene som van f 1 710 000 of ruim f 250 000 minder uitgegeven dan de voorloopige opgaaft aanwijst, welke voorkomt op bladz. 122 van het Koloniaal Verslag van 1883. Het crediet van f 500 000, dat in 't begin van 1882 boven de begroting geopend en bij de wet van 14 December 1882 (*Staatsblad* n°. 194) bekrachtigd werd, moest derhalve alsnog met f 1 210 000 worden aangevuld.

17. *Onderafdeeling 69.* Aanmaak en transport van zout, aankoop en vervoer van patjols, maten en andere behoeften f 215 000.

Deze post werd bovendien door evenredige vermindering van andere artikelen derzelfde onderafdeeling verhoogd met f 15 000, zoodat de raming in 't geheel met f 230 000 is overschreden. De reden daarvan is, dat er meer zout werd vervoerd en hooger prijzen voor het binnenlandsch transport werden belongen dan waarop bij de begroting gerekend was.

18. *Onderafdeeling 77.* Materialen voor den algemeenen voorraad, f 1600.

Op dezen post is ten gevolge van meerdere behoefte aan teer en ontploffingsmiddelen een tekort ontstaan van f 5100, waarvan f 3500 konden gevonden worden door overschrijving uit den post van onvoorziene uitgaven.

19. *Onderafdeeling 78.* Huishuurindemniteit, en looalkaahuur, f 25 100.

De overschrijving is voornamelijk het gevolg:

1°. van de uitbreiding van het onderwijs, waardoor niet alleen de uitgaven wegens schadeloosstelling voor huishuur aan onderwijzers, maar ook die wegens huur van schoollokalen zijn vermeerderd;

2°. van eene te lage raming der vroeger ten laste van de oorlogsbegroting gebrachte uitgaven in Atjeh. De som van f 8640, welke daarvoor op de VIDE der begrotingsafdeeling werd uitgetrokken, is door de werkelijke uitgaven met f 10 870 overtroffen.

20. *Onderafdeeling 89.* Kosten van het wapen der infanterie, f 40 000.

Aan verhoogde soldij voor gereëngageerden is bijna f 49 000 en aan gratificatiën voor eerste uitrusting f 65 000 meer uitgegeven dan waarop naar de gemiddelde uitkomsten van vorige jaren gerekend was. Vandaar dat, ondanks het in 1882 bestaande inkompeet, de raming met f 40 000 is overschreden.

21. *Onderafdeeling 96.* Huis-, bureel- en magazijnhuur en inhuur van gebouwen, f 65 000.

Daar de in Atjeh gedetacheerde veldbataljons tot de normale formatie van het leger behooren, zijn ten laste van dezen post ook de huishuurindemniteiten verevend van de bij die bataljons ingedeelde officieren. Bij die begroting was daarop niet gerekend, omdat voor die officieren gouvernementen-woningen beschikbaar waren in hunne vorige garnizoenen.

22. *Onderafdeeling 100.* Aanbrenggelden en premieën bij engagement en reëngagement, f 530 000.

Het aantal reëngagementen, vooral van Europeanen, is in 1882 buitengewoon groot en boven verwachting geweest, zoodat er aan premieën ruim dubbel zooveel betaald werd dan op grond van de uitgaven in 1879 geraamd was.

23. *Onderafdeeling 104.* Reis- en verblijfkosten in Indië, f 148 000.

Voeding en transportmiddelen voor marcheerende troepen, f 54 000.

Vervoer van goederen, f 52 000.

De raming van deze drie posten werd in verband met de uitgaven in 1879 en met het oog op de vermindering tot dusver waargenomen, f 500 000 lager gesteld dan die voor 1881. Het blijkt nu evenwel dat de werkelijke uitgaven, ofschoon aanzienlijk lager dan in 1879, het geraamde bedrag toch nog met f 258 000 hebben overtroffen, waarvan slechts f 4000 konden gevonden worden door overschrijving uit andere posten van dezelfde onderafdeeling.

Voeding- en passagiegelden van suppletietroepen en van naar Nederland vertrokken officieren en mindere militairen, f 120 000.

Er werden 218 man suppletietroepen meer uitgezonden dan waarop men gerekend had, terwijl voor voeding- en passagiegelden van verlofgangers en ontslagen militairen bijna f 34 000 meer werd uitgegeven dan daarvoor naar de gemiddelde uitkomsten van 1877—1879 geraamd was.

24. *Onderafdeeling 105.* Onderstand voor ééns aan met lichaamsgebreken uit den dienst ontslagen militairen, f 9000.

In 1882 zijn voor dezen onderstand buitengewoon veel

Bekrachtiging van credieten geopend boven de Indische begrotingen voor 1881 en 1882.

militairen in aanmerking gekomen. De raming van f 20 700, die op de gemiddelde uitkomsten van 1877-1879 steunde, vereischte diensgevolge eene aanvulling van f 25 000, waarvan f 16 000 zijn gevonden door overschrijving uit den post van onvoorziene uitgaven.

25. *Onderafdeeling* 106. Voorschotten aan militaire landsdienaren, f 213 000.

Het totaal bedrag der voorschotten op traktement en tot aankoop van rijpaarden bedroeg in 1882 omstreeks f 681 000 of f 36 000 minder dan in 1881. Van eerstgenoemd bedrag werd in den loop van 1882 f 240 000 terugbetaald, zoodat er op het einde van dat jaar nog f 441 000 onaangetuigd bleef. Het toegestaan bedrag van f 225 000 moest dus met f 216 000 worden verhoogd, waarvan f 3000 zijn gevonden door vermindering van den post van voorschotten op verlofstraktement van dezelfde onderafdeeling. Wegens restitutie van in vorige jaren verleende voorschotten werd daarentegen in 1882 f 187 000 meer ontvangen dan geraamd was.

26. *Onderafdeeling* 117. Aanbouw, uitrusting en onderhoud van schepen, f 114 000.

Ofschoon in 1879 bijna f 1 200 000 was uitgegeven, werd de raming van 1881, ad f 650 000, voor 1882 behouden, in het vertrouwen dat de behoefte ten gevolge van de vermindering der scheepsmacht in de wateren van Atjeh geleidelijk zou afnemen. De uitgaven, in 1880 met f 1 160 000 en in 1881 met f 1 380 000 gedaald, zijn echter in 1882 slechts met f 3000 verminderd, zoodat de raming met eene som van f 293 000 moest worden verhoogd. Hiervan zijn f 72 000 gevonden door vermindering van andere artikelen derzelfde onderafdeeling en f 107 000 door overschrijving uit den post van onvoorziene uitgaven.

De ondergeteekende heeft ten slotte de eer mede te deelen, dat het nadeelig saldo van den dienst van 1882 bij de begroting geraamd op f 9 585 928, doch tijdens de indiening der primitieve begrotingsontwerpen van 1884 op f 20 660 138 berekend, blijkens de dezer dagen ingekomen definitieve opgaven van de ontvangsten en uitgaven in Indië, niet meer dan f 19 405 668 heeft bedragen. Tot toelichting van dat cijfer wordt het volgende aangeteekend:

De koffieverkoop heeft minder opgebracht dan geraamd was:

in Nederland	f 5 850 093
» Indië	3 293 118
	<hr/>
	f 9 143 211

Transporteeren f 9 143 211

Per transport f	9 143 211
Daarentegen is de opbrengst van de andere middelen de raming te boven gegaan met	764 371

zoodat in 't geheel minder is ontvangen dan de raming	f 8 378 840
---	-------------

De begroting van uitgaven is, met inbegrip van de som van f 500 000 tot bestrijding van de veepest in het begin van 1882 beschikbaar gesteld, door middel van credietopening verhoogd met f 4 682 147

Voor inkoop en vervoer van koffie is bovendien, krachtens het bepaalde bij art. 27 van de comptabiliteitswet boven de raming uitgegeven	2 340 030
---	-----------

f 7 022 177

Op andere posten is daarentegen ongebruikt gebleven (1).	5 581 277
--	-----------

Blijft voor de meerdere uitgaaf	f 1 440 900
---	-------------

Voegt men hierbij:

1°. het bedrag van de mindere baten, ad	8 378 840
---	-----------

2°. het geraamde tekort, ad	9 585 928
---------------------------------------	-----------

dan verkrijgt men het bovenvermelde nadeelig saldo van	f 19 405 668
--	--------------

De Minister van Koloniën,
SPRENGER VAN EYK.

(1) Te weten:

Op het 1ste hoofdstuk	f 416 204
---------------------------------	-----------

Op het IIde hoofdstuk:

Afd. I	48 456
------------------	--------

» II	112 108
----------------	---------

» III	41 140
-----------------	--------

» IV (voornamelijk omdat eerst met Juli werd besloten tot eene vermindering van de heerendiensten)	1 558 815
--	-----------

» V	515 294
---------------	---------

» VI	1 022 430
----------------	-----------

» VII	1 512 081
-----------------	-----------

» VIII	354 749
------------------	---------

f 5 581 277

